

451 **Чесноти класної спільноти.** Сучасні форми виховної роботи. 3-й клас. / авт.-упоряд. І. В. Оніщенко, — Х. : Вид. група «Основа», 2020.— 141, [3] с.

ISBN 978-617-00-3823-4.

Як, відповідно до Концепції Нової української школи, організувати наскрізний процес виховання, орієнтований на формування в учнів ціннісних ставлень і суджень, необхідних для щасливого особистого життя та успішної взаємодії із суспільством? Як створити нове виховне середовище, не порушуючи життєвого простору дитини? Які форми і методи виховної роботи дібрати, аби зацікавити ними сучасних вихованців та їхніх батьків?

Відповіді на ці та безліч інших запитань ви знайдете на сторінках посібника, що містить практичні розробки виховних заходів у 3-му класі, актуальних за тематикою та нестандартних за формою проведення (*квест, година активного спілкування, проєктна діяльність в інклюзивному класі, екологічна гра, родинне коло, спортивно-театралізоване свято тощо*).

Сценарії заходів спрямовані на формування в учнів загальнолюдських цінностей: морально-етичних (*гідність, чесність, справедливість, повага до життя, повага до себе та інших*) та соціально-політичних (*свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність*); побудовані на засадах діяльнісного, компетентнісного підходів, з урахуванням принципів дитиноцентризму та положень педагогіки партнерства.

Для вчителів початкових класів, вихователів ГПД, методистів з початкового навчання, студентів педагогічних факультетів, батьків.

УДК 373.2

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
КВЕСТ «МАНДРІВКА ОСІННІМ САДОМ ТА ГОРОДОМ»	6
СИТУАЦІЙНА ГОДИНА СПІЛКУВАННЯ «ДОБРОЧЕСНІСТЬ І СПРАВЕДЛИВІСТЬ — ДОРОЖЧІ ЗА ЗОЛОТО»	18
СПОРТИВНО-ТЕАТРАЛІЗОВАНЕ СВЯТО «У ГОСТІ ДО КАЗКИ «ГУСИ-ЛЕБЕДИ»»	25
РОДИННЕ КОЛО «ЧАЮВАННЯ — РОДИННА ТРАДИЦІЯ»	34
КВЕСТ «МИ — ПРИРОДІ ДРУЗІ»	41
ЕКОЛОГІЧНИЙ КВЕСТ «СВІЙ ГОЛОС ВІДДАЮ ЗА МАТІНКУ-ПРИРОДУ»	47
РОЗВАЖАЛЬНИЙ КВЕСТ «У ПОШУКАХ СКАРБУ»	55
КВЕСТ «ЗБЕРЕЖЕМО НАШУ ПЛАНЕТУ»	59
КВЕСТ «ЗДОРОВ'Я, РОЗУМ І КРАСА»	67
ЕКОЛОГІЧНА ГРА «МАНДРІВКА КНИГОЮ ПРИРОДИ»	74
РОЗВАЖАЛЬНА ГРА-ПОДОРОЖ «ВЕСЕЛИЙ ЕКСПРЕС»	82
КВЕСТ «ЗА 40 ХВИЛИН НАВКОЛО СВІТУ»	86
ГОДИНА АКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ «ПРИРОДА І МИ»	93
ГОДИНА АКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ «ТВОЇ ДРУЗІ»	100
ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ «ЕКОНОМИМО ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ — БЕРЕЖЕМО ПЛАНЕТУ»	104
КВЕСТ «МИ — ДРУЖНІЙ КЛАС»	117
ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ «КАЛЕЙДОСКОП УКРАЇНСЬКИХ ТРАДИЦІЙ»	121
КВЕСТ «УКРАЇНА БАРВИСТА»	127
ГОДИНА АКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ «ЯК РОЗМОВЛЯТИ, ЩОБ ТЕБЕ РОЗУМІЛИ»	133
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	140

Передмова

Принцип мистецтва виховання говорить: діти повинні виховуватися не для сьогодення, а для майбутнього, можливо кращого стану роду людського!

І. Кант

Пріоритетне значення у розбудові Нової української школи має завдання щодо формування в учнів системи загальнолюдських цінностей — морально-етичних (*гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей*) та соціально-політичних (*свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови і культури, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, солідарність, відповідальність*).

Сьогодні вчителів необхідно не лише використовувати в своїй роботі стандартні методи організації освітнього процесу, а й більшою мірою виявляти ініціативу та спрямовувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Під час виховного процесу педагоги використовують цікаві й захопливі розповіді, відверту бесіду, справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Але якщо звернути увагу на те, що в 3–4-х класах здійснюється предметне навчання, то в межах виховних заходів можна закріплювати, узагальнювати та поширювати знання щодо різних тем, які цікавлять молодших школярів у межах окремих навчальних предметів. Саме тому широкої популярності серед сучасних учнів набувають квести. Вони стають «модним дозвіллям» дітей і дорослих.

Квест — це сюжетна командна гра-пригода за маршрутом із підказками та веселими завданнями, яка завершується досягненням ігрової мети.

У зазначеному посібнику більшість розробок — квести, що будуть розвивати та навчати ваших учнів, бо:

- квест дає змогу гравцям учитися під час спільного виконання завдань, перебувати в умовах необхідності ухвалення швидких і адекватних рішень, виявляти кмітливість, розвивати свої здібності;
 - квест виявляє приховані якості учнів, як-от: прихованих лідерів, інтелектуалів, добродіїв;
 - квест дає учням можливість краще засвоїти навчальний матеріал, оскільки всі сценарії мають тематичний характер і «прив'язані» до освітніх програм;
 - екстремальні етапи дають змогу спільно пережити емоційні сплески, що психологічно зближує учасників гри;
 - інтелектуальні та рухові етапи дають можливість розвинути ерудицію і виявити спритність;
 - ігрові завдання викликають безліч позитивних емоцій і радісних спогадів, сприяють розвитку комунікативних якостей.
- Зробіть дітей щасливими — проведіть квест!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Квести в початковій школі / І. Большакова, М. Пристінська, В. Ареф'єва — К. : «Вид. дім “Перше вересня”», 2016.— 136 с.— (Бібліотека «Шкільного світу»).
2. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>

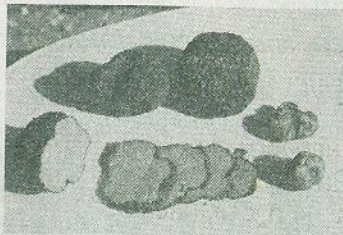
ЗАВДАННЯ ТА ПІДКАЗКИ

» Пункт 1. Картопля

Підказка (варіант 1). Відгадайте овоч.

«Паппа — це особливий рід земляних горіхів; будучи звареними, вони стають м'якими, як печений каштан; вони покриті шкіркою, не товстішою за шкірку трюфеля».

(Учням пропонують розглянути фото із зображенням трюфеля.)

Словничок:

Трюфель, або *земляне серце* — рід сумчастих грибів із підземними м'ясистими плодовими тілами. До справжніх трюфелів належать їстівні види, які вважаються цінними делікатесами.

Паппа — назва картоплі мовою перуанських індіанців.

Підказка (варіант 2). Вгадайте овоч.

— Прочитайте напис, зроблений невідомим чорнилом. (Напис зроблено розчином крохмалю. Щоб його прочитати, потрібно нанести на цей напис йод.)

Дослідження: дітям пропонують на вибір йод, крейду, свічку, сіль. Учасники гри повинні здогадатися, як прочитати підказку, продемонструвавши власні міркування діями.

Текст підказки: КАРТОПЛЯ.

Підказка (варіант 3). Відгадайте овоч.

— Назвіть їстівну частину картоплі. Укажіть, де вона міститься. Відшукайте в горщику підказку. (Підказка міститься у горщику для квітів, у ґрунті. **Текст підказки:** БУЛЬБА (КАРТОПЛИНА).)

○ **Завдання 1.** Допишіть слова, що потрібно утворити від слова **КАРТОПЛЯ**.

Картопля

одна _____

_____ пюре

маленька _____

○ **Завдання 2.** Перевірте, у якому з овочів міститься більше крохмалю.

1. Візьміть піпетку, наберіть у неї йод.
2. Капніть йодом на шматок вареної картоплі, сирі картоплі, моркви, на листок капусти, часник.
3. Порівняйте утворені плями за кольором: що яскравіша темносиня пляма, то більша кількість крохмалю міститься в овочі.
4. Заповніть таблицю, записавши овочі в порядку зростання в них крохмалю — від найменш крохмального до найбільш крохмального.

Номер	Назва овочу
1	
2	
3	
4	
5	

ВИСНОВОК: найбільше крохмалю міститься у _____

○ **Завдання 3.** Допишіть твердження. Як підказку використайте малюнки.

Картоплю у Європу завезли з _____.

У давнину картоплю вирощували на _____.

Квітами картоплі прикрашали _____.

Селяни труїлися картоплею, тому, що їли _____.

► Пункт 2. Капуста

Підказка (варіант 1). Відгадайте овоч.

(Діти отримують зображення (чи оригінал) цвітної, брюссельської капусти та кольрабі.)

— Назвіть одним словом цей відомий овоч.

Підказка (варіант 2). Відгадайте овоч.

(Гравцям пропонують розглянути листя капусти кольрабі, броколі, брюссельської, цвітної тощо.)

— Розгляньте листочки овочу. Назвіть його.

Підказка (варіант 3). Відгадайте овоч.

- ▼ У неї безліч одежинок,
У одежинок немає застібок.
Якщо хтось із одежинок
Приготує раптом салат,
Обов'язково знайде в ньому
Вітамінів цілий склад.

○ Завдання 1. Штампи з капусти.

(Діти отримують аркуші паперу, фарби, невеличкі капустини, лист пекінської капусти, пензлі.)

— Зробіть із маленької капусти штамп. За допомогою нього намалюйте картину «Свято на городі». Можна користуватися іншими штампами й інструментами.

○ Завдання 2. Роздягаємо капусту.

(Дітям дають невелику капустину.)

— Вам потрібно відділити все листя капусти від стебла. Відірвати листок можна лише тоді, коли ви дасте правильну відповідь на запитання.

1. У перекладі з німецької «капут» — голова. Чому капусту назвали саме так?
2. Огірки багаті на вітамін С. Капуста теж зеленого кольору. Отже, ...
3. Люди їдять корінь моркви, плід огірка, а у капусти — ...
4. Де росте дикоросла капуста?

5. Якого кольору квіти капусти?

6. Яке в капусти насіння?

7. Чому капуста дворічна рослина?

8. Яку загадку чи прислів'я про капусту ви знаєте?

○ Завдання 3. Капустяний рай.

— Назвіть десять страв, які готують із капусти.

► Пункт 3. Буряк

Підказка (варіант 1). Відгадайте овоч.

— Цей овоч росте на всіх материках Землі, крім Антарктиди. Він буває і звичайний, і кормовий, і цукровий. Звичайний додають у борщ, кормовим годують худобу, а з цукрового виготовляють цукор.

Підказка (варіант 2). Відгадайте овоч.

(Дітям дають цукерки (льодяники чи карамельки).)

— Візьміть цукерку, скуштуйте її та доповніть речення.

Цукерки не приготуєш без _____. А _____ готують із _____.

Підказка (варіант 3). Відгадайте овоч.

(Дітям пропонують розглянути картину, написану соком буряка.)

— Розгляньте картину. Вона намальована соком коренеплоду цієї рослини. Назвіть овоч.

○ Завдання 1. Борщ.

(Дітям пропонують мішок із різними овочами (буряк, картопля, морква, помідор, огірок, петрушка, гарбуз, кабачок, баклажан, перець тощо) та кольорові аркуші паперу.)

— Виберіть із овочів у мішку лише потрібні для приготування борщу.

— Порвіть аркуші паперу так, як потрібно нарізати овочі для борщу. Покладіть папірці біля кожного овочу.

○ Завдання 2. Буряковий цукор.

(Дітям дають ємності з буряковим цукром і цукром із тростини, а також дві склянки, наполовину наповнені теплою водою.)

— Порівняйте цукор, що виготовили з буряку та цукрової тростини.

Запишіть їхні відмінності в таблицю.

	Буряковий цукор	Цукор із тростини
Колір		
Запах		
Смак		

	Буряковий цукор	Цукор із тростини
Колір розчину		
Розмір та форма кристаликів		

- Завдання 3. Із зав'язаними очима.

(Дітям дають хустку чи маску для сну, аби прикрити очі, тарілки з нарізаними овочами й фруктами (яблуко, груша, слива, буряк, морква, огірок).)

— Оберіть з-поміж членів команди дегустатора (той, хто вміє за смаком і запахом розрізняти овочі та фрукти). Кладіть йому в рот по шматочку приготовлених фруктів та овочів. Він повинен упізнати звичайний буряк і вигукнути: «Beet!» (так англійською перекладається слово «буряк»)

► Пункт 4. Яблуко

Підказка (варіант 1). Упізнай фрукт.

— Ви сучасні діти, тому вам відомо ім'я цієї людини — Стів Джобс. Що ви знаєте про нього?

Довідник:

Стів Джобс був засновником американської технологічної компанії, яка проектує та розробляє побутову електроніку, програмне забезпечення та онлайн-сервіси.

— Який фрукт є логотипом цієї компанії?

Підказка (варіант 2). Упізнай фрукт.

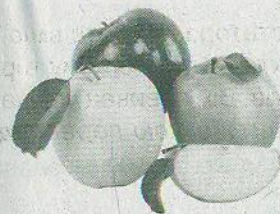
— Падіння якого фрукту надихнуло великого вченого Ньютона на відкриття закону всесвітнього тяжіння?

Підказка (варіант 3). Упізнай фрукт.

(Усім учасниками команди дають хустку чи маску для сну, аби прикрити очі. Помічник кожній дитині дає скуштувати шматочок яблука. Діти не відповідають до тих пір, поки останній учасник команди не скуштує фрукт.)

— Назвіть фрукт, який смакували.

- Завдання 1. Допишіть слова, що потрібно утворити від слова ЯБЛУКО.

Яблуко

одне _____

сік

маленьке _____

- Завдання 2. У гості до діда Панаса

— Дід Панас — відомий садівник.

Розфарбуйте лише фрукти. Поясніть, як ви розумієте поняття фрукти.

